

Novi svezak publikacije, neuobičajeno opsežan, donosi niz radova koji raspravljaju teorijska i praktična pitanja primjene UDK u sadržajnoj obradi dokumenata, dakle za njihovo klasificiranje, a, u novije vrijeme sve češće, i za predmetno označivanje.

U uvodnom dijelu, predsjedatelj Izvršnog odbora UDK Konzorcija (UDCC EC) A. Stevens komentira opsežnost ovoga izdanja do čega je došlo zbog brojnih promjena koje su se na polju upravljanja shemom i njezinom primjenom dogodile tijekom 2004. godine. Na primjer, članice Konzorcija iz Japana (INFOSTA) i Slovačke (Nacionalna knjižnica) otklonili su daljnje članstvo, ostavku na mjesto ravnatelja podnijela je Caren Aspers, a G. Robinson, urednik engleskih izdanja UDK tijekom dvadeset godina, povukao se u mirovinu. Tijekom 2004. godine radilo se na suplementu nizozemskom izdanju UDK koji je dovršen i predan na uporabu koncem 2004. uz pomoć i suradnju djelatnika nizozemske Kraljevske knjižnice (Koninklijke Bibliotheek), knjižara koji raspućavaju izdanje i dr. Budući da je Konzorcij mala, neprofitna organizacija, Stevens apelira na članice Konzorcija da urednije izvršavaju svoje financijske obveze i tako doprinesu njegovom poslovanju.

Glavna urednica UDK sheme I. C. McIlwaine u uvodnom tekstu daje pregled događanja vezanih za UDK tijekom 2004. godine. MRF (*Glavna uputna datoteka UDK*) postoji već deset godina i Urednički je odbor odlučio ispraviti sve pogreške koje su se potkrale i provlačile u svim predhodnim izdanjima. Nadalje, govori o provedenim izmjenama u shemi, posebice u općim pomoćnim tablicama za mjesto (T1e) kao i u glavnim tablicama.

U publikaciji su svoje mjesto našli i radovi o primjeni UDK. Sudeći po njima, suvremeni je trend korištenje UDK za sadržajnu obradu u cjelini, znači i za klasificiranje, ali i za predmetno označivanje, odnosno izradbu općeg tezaurusa. Radovi koji raspravljaju ovaj aspekt sheme izlaganja podneseni su na konferenciji ISKO u Londonu 2004.

Agnes Hajdu Barát, Sveučilište u Szegedu, piše o primjeni UDK u Mađarskoj i uspostavljanju *Mađarskog općeg rječnika za informacijsko pretraživanje* (MÁTriKsz) koji sadrži predmete, deskriptore i UDK kodove, a dostupan je u OPAC-u Mađarske nacionalne knjižnice. UDK kodovi, međutim, ne koriste se na zadovoljavajućoj razini dosljednosti – prisutne su razlike između ključnih riječi i UDK oznaka, tj. između lingvističke razine i razine znanja. U komunikaciji znanja putem UDK koristi se Totalzoom tehnologija čije su značajke, posebice u informacijskom pretraživanju, iscrpno izložene.

W. Schallier, Sveučilišna knjižnica Leuven, Belgija piše o izgradnji predmetnoga sustava temeljenog na UDK te zaključuje da je za ovu knjižnicu UDK najbolja osnova za predmetno označivanje zbog svoje univerzalnosti, fleksibilnosti i fasetne strukture, kojoj posebice doprinose suvremena restrukturiranja pojedinih skupina sheme. Za potrebe sadržajne obrade izrađuje se, temeljem UDK, norma-

tivna datoteka koja obuhvaća glavne i pomoćne UDK kodove i njihove kombinacije. Pritom se neke UDK oznake koriste samo kao sintaktičke indikacije, čvorne točke, i uz njih nisu vezani stvarni dokumenti. U tijeku je konverzija DOBIS/LIBIS kataloga u ALEPH500 (format MARC 21) koja će biti dovršena tijekom 2005. godine.

V. Francu, Središnja sveučilišna knjižnica Bukurešt, piše o iskustvima ove knjižnice u izgradnji općega tezaurusa izvedenog iz UDK i višejezičnog pristupa informacijama. Rad najprije donosi relevantne povijesne informacije o praksi tijekom 1960-ih i 1970-ih godina, kada je UDK korišten kao 'povezni' jezik upravo zbog svojih općepoznatih značajki, na primjer, fleksibilnost i sinteza oznake, terminološko bogatstvo, univerzalan obuhvat znanja, neovisnost o jeziku, hijerarhijska struktura s logičkim vezama među stručnim brojevima, što je omogućilo konverziju UDK oznaka u termine tezaurusa pri korištenju u hibridnom sustavu informacijskoga pretraživanja. U Rumunjskoj je, na tragu prethodnih iskustava, izrađen LTHES (2002.), prvi interdisciplinarni tezaurus na engleskom, francuskom i rumunjskom jeziku izveden iz Rumunjske skraćene verzije UDK. Drugi tezaurus, PTES, temelji se na *Džepnom izdanju UDK/UDC* (1999). Pri izradi obaju tezaurusa korištene su norme ISO 2788:1986 i ISO 5964:1985. Eksperimentalna baza podataka izrađena je temeljem stručnoga kataloga Knjižnice, a pretraživanje je moguće po UDK oznakama i njihovomu tekstualnom opisu.

A. Slavić (University College London) izradila je iscrpnu bibliografiju prijevoda UDK u 2004. godini¹ temeljem provedenoga istraživanja. Pregled prijevoda UDK od vremena FID-a do UDK Konzorcija, nastanak i zadaća MRF-a, uporaba klasifikacije za sadržajnu obradu mrežnih elektroničkih izvora samo su neke od odrednica ovoga rada. Ista je autorica, u zasebnom prilogu, izradila i redovit popis prijevoda UDK² i radova o UDK.

Primjena UDK u pojedinim zemljama prikazana je dvama radovima: A. López izvještava o AENOR izdanjima UDK proizvoda u tiskanom i elektroničkom obliku. Godine 2000. objavljeno je *Španjolsko izdanje UDK*, skraćeno izdanje objavljeno je 2001., a prijevod priručnika I. C. McIlwaine *UDK: upute za uporabu* objavljen je 2003. godine. AENOR će uskoro objaviti džepno izdanje UDK i dodatak s najnovijim izmjenama i dopunama (npr., skupina 2, opće pomoćne oznake za mjesto i dr.); J. Arskij piše o radu na polju UDK u Rusiji i aktivnostima Ruskog instituta znanstvenih i tehničkih informacija (VINITI).

O ažuriranju *Opće decimalne klasifikacije šumarstva* (Global Forrest Decimal Classification: GFDC), specijalne klasifikacijske sheme uključene u UDK sustav, piše B. Holder, a I. C. McIlwaine detaljno obrazlaže opće pomoćne oznake za mjesto (T1e) pri čemu raspravlja pitanja lingvističke, administrativne, povijesne (kolonijalne), političke, zemljopisne provenijencije s nizom primjera (mogućih) rješenja iz prakse.

¹ Prema tim podacima, UDK tablice prevedene su na 38 jezika.

² Najavljeno je i hrvatsko srednje izdanje.

U odjeljku prijedloga, I. C. McIlwaine i N. J. Williamson izvještavaju o tijeku restrukturiranja skupine 61 Medicina. U 2004. godini rad je bio usmjeren na podskupinu 617.6/.9 Živčani sustav. Neurologija, a prijedlog podjele podskupine dan je na uvid.

Izmjene i dopune provedene u UDK tijekom 2004. godine obuhvaćaju pomoćne i glavne tablice.³

U pomoćne tablice, na primjer, za oblik, T1d uvedeni su brojevi: (076.6) programirani tekstovi i (083.17) raspored sati; za mjesto, T1e: nova razrada oznaka (437.6) Slovačka, (497.4) Slovenija i pojedinih afričkih zemalja (6...).

U glavnim tablicama, na primjer, u skupini 004 novouvedeni brojevi su:

- 004.773.6 *chatrooms*,
- 004.773.7 *newsrooms*, forumi, online raspravišta
- 004.774 HTTP aplikacije, web stranice, izvori, sadržaj
- 004.774.2 semantički web
- 004.774.6BLOG *blog*
- 004.775 WAIS, gopher, portali, pretraživači itd.

U skupini 504 novouveden je broj 504.35 genetičko zagađenje, u skupini 602, podjela 602.7 glasi 'kloniranje' i dijeli se na 602.72 embriono kloniranje i 602.74 somatsko kloniranje. U skupini 62 uveden je broj 620.3 nanotehnologija (620.3:... nanotehnologija pojedinih tehnologija), a u skupini 94 uvedena je nova klasifikacija povijesti Irske, Škotske, Engleske i kolonija, koja se temelji na uporabi općih pomoćnih oznaka za vrijeme (Tablica 1g).

Značajnije izmjene provedene su u skupini 37 u kojoj je uvedena podjela 37.09 Organizacija obrazovnih ustanova čije su podjele zamijenile prethodnu podskupinu 371 i njezine podjele, a mogu se primjenjivati i u drugim podskupinama ove skupine, u kojima su također provedene manje izmjene, na primjer, u podskupini 376 Specijalne škole u kojoj je predviđena zamjetnija uporaba općih pomoćnih oznaka za osobe (T1k-05) za označivanje odgoja i obrazovanja osoba s posebnim potrebama.

Završni dio publikacije čini prvi dio tablice proširenih i izmijenjenih općih pomoćnih oznaka za mjesto (T1e).

Jelica Leščić

---

³ U ovom se prikazu donosi samo njihov izbor, u radnom prijevodu i/ili izvornom obliku, bez navođenja, klasifikatorima dobro znanih, naziva skupina.